

**VARBERGS
KOMMUN**

Riktlinjer för att förebygga, upptäcka och behandla undernäring

Bakgrund

Ett gott näringsstillstånd är en förutsättning för att undvika eller övervinna sjukdom och återfå hälsa. Personer som får vård och omsorg har rätt till bedömning av näringsstillståndet och att få en anpassad behandling till sina egna förutsättningar att tillgodogöra sig mat och dryck. Undernäring är förenat med mänskligt lidande.

Olika sjukdomar som exempelvis Parkinsons sjukdom, stroke, hjärt-lungsjukdomar och demenssjukdom är sjukdomar som leder till olika funktionsnedsättningar som i sin tur medför ökad risk för undernäring. Dessa tillstånd, som är vanligt förekommande bland äldre personer, kan orsaka ofrivillig viktnedgång med undernäring eller felnäring som resultat. Undernäringen bidrar till en ökad risk för infektioner och ökad risk för utveckling av trycksår.

För personer boendes i våra gruppboenden/LSS är riskerna för undernäring liknande då ett eller flera funktionshinder kan hindra ett optimalt näringsintag som därmed kan orsaka undernäring.

Mål

Målsättningen för behandlingen måste vara realistisk och ta sin utgångspunkt från personens önskemål och vanor. Adekvata insatser leder inte alltid till att eventuell viktneđgång eller felnäring korrigeras men borde i de flesta fall leda till att tillståndet stabiliseras. Ingen person ska behöva utsättas för att ett tillstånd av undernäring inte uppmärksammas eller behandlas.

Definition

Undernäring är ett tillstånd av obalans mellan intag och förbrukning av näringsämnen.

En person som är 65 år eller äldre anses vara i riskzonen för att utveckla undernäring om det föreligger någon av de tre riskfaktorerna: ofrivillig viktförlust, lågt BMI eller svårigheter att äta normalt.

Undernäring anses föreligga vid BMI lika med eller mindre än 20 upp till 70 år, eller med ett BMI som är lika med eller mindre än 22 från 70 år och uppåt. Under den sista tiden i livet är det vanligt att man utvecklar ett tillstånd av undernäring som en naturlig del i avslutningen av livet.

Undervikt för yngre personer än 65 år är att de har ett BMI under ≥ 19 .

Dokumenttyp: Riktlinjer	Sida 1 av 3
Giltligt f.r.o.m: 2016-09-01	Version/D.nr: Uppdaterad 2016-08-23
Befattning:	Upprättad av: Medicinskt ansvarig sjuksköterska och dietist

Riskbedömning, planering och genomförande samt uppföljning

Den enskilde skall, oavsett boendeform, erbjudas riskbedömning vid ny inskrivning i kommunens hälso- och sjukvård samt vid förändrat allmäntillstånd. Den enskilde och anhöriga skall göras delaktiga i planeringen och genomförandet av aktuella åtgärder.

För att undvika undernäring krävs både att identifiera risker och vidta förebyggande åtgärder. Riskbedömning, planering och genomförande samt uppföljning ska ske enligt rutiner i Socialförvaltningens Nutritions-handbok. För att kvalitetssäkra processen ska Senior alert tillämpas.

Nutritions-handboken har sin utgångspunkt i Varbergs kommuns kostpolicy (antagen av kommunfullmäktige 18/9 2012) och riktar sig till alla som arbetar med mat och måltider inom äldreomsorgen i Varbergs kommuns särskilda boenden, kommunala och privata aktörer.

Ansvarsfördelning

Omvårdnadspersonal ansvarar för att:

- Erbjudna ny vårdtagare riskbedömning enligt bedömningsinstrumentet MNA.
- Resultatet delges omvårdnadsansvarig sjuksköterska.
- Kontakta sjuksköterskan då vårdtagares hälsotillstånd försämras med risk för att felnäring ska uppkomma.
- Själv vidta förebyggande åtgärder kontinuerligt.

Enhetschefen/Verksamhetschef ansvarar för att verksamheten erbjuder god och säker vård. I detta ansvar ingår att följa riktlinjer och rutiner för den enskildes omvårdnad samt att skapa förutsättningar för att insatserna samordnas (läs mer i riktlinjen Kvalitetskriterier för kost).

- Att uppgifterna registreras i Senior Alert

Sjuksköterskan

I sjuksköterskans ansvarsområde ingår att bedöma, planera och genomföra samt utvärdera specifik omvårdnad där nutritionsvård ingår.

Sjuksköterskan ansvarar för:

- Att nutritionsbedömning erbjuds ny vårdtagare enligt bedömningsinstrumentet MNA
- Att vårdtagare erbjuds vägning var 3:e månad eller oftare vid behov
- Att upprätta hälsoplan vid risk för undernäring
- Att ordinera kosttillskott och andra åtgärder för att öka energi – och näringsintaget
- Att konsultera dietist vid behov

Individuella åtgärder skall kompletteras med generella åtgärder

En förutsättning för optimal nutrition är att individuella åtgärder också kompletteras med generella åtgärder. Sammanfattningsvis består dessa av:

- Regelbunden utbildning och handledning i nutrition tillhandahålls av kommunens dietist via kostombud (särskilda boenden och gruppboenden/LSS).
- All hemtjänstpersonal erbjuds utbildning vid ett tillfälle.
- All nattpersonal särskilt boende erbjuds utbildning vid ett tillfälle.

Styrdokument

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2014:10

Hälso- och sjukvårdslag (1982:763)

Socialstyrelsens rapport (2000:11) angående näringsproblem i vård & omsorg

Patientsäkerhetslagen (2010:659)

Socialstyrelsens Nationella kvalitetsindikatorer *Vård och omsorg om äldre*